

370
M18

Levél dr. Magyary Zoltán professzor úrnak születésnapjára

KÉZIRAT

Szeretve Tisztelt Professzor úr!

Móricz Zsigmond Városi Könyvtár - Tata

Ez év Június 10.-én, töltené be 118. évét, s bár hajlott korú embernek számítana, úgy gondolom, hogy az olyan ember, mint Ön, az életét tudatosan és felelősen élte volna. A tapasztalat szerint, az ilyen élet jutalma az érettség, vagyis hogy eleven tudássá sűrűsödik benne az, amit megélt.

Elgondolkodtató, hogy ha napjainkig köztünk marad, és velünk együtt meg- és átéli az ország közös ügyeinek intézésében végbement átalakulásokat, vajon milyen adnivalója lenne a jelenkoriaknak.

Ha az Ön és a Mi általunk megélt időket tekintjük, bár ellenkező előjellel, de sehol sem szűkölködtünk gondokban, megoldásra váró közösségi feladatainkban. A tét akkor a megmaradás volt, ma - talán nem túlzás - a fennmaradás. Akkor egy nagyobb integrációból a dezintegráció felé, ma ellenkező irányba terel a történelem kényszerrel és szabadsággal fenyegető, csábító természete.

Nagy kihívást jelentett a két világháború közötti, területében, népességében megcsonkított, gazdasági-válság gondjaival küszködő Európában, ellenséges szomszéd államok között, Magyarországon, a radikalizálódó politikai színtereken (és sajnos csatatereken) a közigazgatást, (a közös ügyeink intézését) racionális, hatékony és professzionális keretek közé helyezni. Ezt, csak azzal az elszánt hittel lehetett vállalni miszerint: „a közigazgatás az emberekért van.”

A Professzor úr sok megállapítása, ma éppen annyira aktuális, mint az akkori időkben. Közülük néhányat szeretnék kiemelni.

- ✓ A **jog** „mindenható”, de szűk kereteit, a szervezés- társadalom- és műszaki tudományok alkalmazásával ki kell tágítani.
- ✓ A közigazgatás, az emberekért, emberek által végzett tevékenység. Fontos, hogy egy képzett, teljesítményében folyamatosan kontrolált és minősített **bürokrácia** üzemszerű működése minőségi közszolgáltatást adjon az állam polgárainak.

Ön, aki katonatiszt felmenőket tisztelhetett ősei sorában, tudósként, hitt az erős főnöki rendszerű, funkcionális és szakigazgatási tevékenység szerint tagolt, centrális működés rendteremtő erejében.

- ✓ Ennek okán, testületi helyett, miniszterelnöki **kormányzást**, a politika túlsúlya helyett, az erős **szakmai** alapú közigazgatási vezérkart akart teremteni.
- ✓ A közigazgatás apparátusának, szervezetének és működésének **racionalizálását** fontosnak tartotta, de óvott attól, hogy a közügyek intézésében nagyüzemi módszereket alkalmazzanak, vagyis ahogy Ön

mondta: a „képesítéshez nem kötött ipar színvonalára leegyszerűsítsék”.

- ✓ Felhívta arra is a figyelmet, hogy a közigazgatás **reformjától** csak az igazgatási tevékenység racionalizálása, és nem annak alapjául szolgáló társadalmi probléma megoldása várható, mert ezt megoldani, a politika feladata.
- ✓ **Politika** és közigazgatás, mint mondani tetszett, úgy viszonylik egymáshoz, mint a kompozíció és az előadás. Az igaz, hogy a mű csak az előadás által valósulhat meg, de a legnagyobb virtuóztól sem várható, hogy jó előadást produkáljon egy rossz kompozícióból.

Kormánybiztosi megbízásától azt remélte, hogy elképzelései a tudományos megalapozás után megvalósulhatnak. Mégis hamar (mindössze egy év után) felcserélte azt, a tiszta tudomány alapú tevékenységre, s ebben végre nemzetközi porondon is komoly elismerést szerzett. Nemcsak a tudományos élet, hanem a politika szereplői is komoly érdeklődéssel fordultak tevékenysége felé.

De ki tud tiszta hírnevű maradni, egy rossz előjelű világban!

Gonosz idők jártak ekkor Európára. A megsemmisüléstől rettegő, identitásukban megalázott nemzetek vezető politikusai, rossz célokat tűztek ki. S sajnos – be kell vallani ezt is – ezek megvalósítására kiválóan alkalmasnak bizonyult a racionális, professzionális közigazgatás.

Én úgy gondolom Professzor úr, hogy Ön minden bizonnyal már életében szembe nézett azzal a **tragikus ténnyel**, hogy „közigazgatási állam” koncepciója, vagyis a végrehajtó hatalom túlsúlya, milyen erős és pusztító fegyver lehet a rossz politika kezében. Hiszen munkássága a tragikus sorsú Tisza István, és Teleki Pál, Károlyi Mihály és a háború felé sodródó Gömbös és Imrédy idejére esett. Tragédia, hogy hiába szakított meg minden kapcsolatot a háborús politikai elittel, hiába esett áldozatul a háború utáni barbár gonoszságnak, nevét mégis az ország bajhozói közé sorolták, (sorolják sokan ma is). Az utókor hálátlan felületessége, mint annyiszor az eszközön is bosszút állt, nem csak a bűnös politikán, amely azt céljai szolgálatába állította.

Tisztelt Professzor úr!

A magyar közigazgatás sok **változáson** esett át, az Ön tevékenysége idejét követően. Megélte a legmerekvebb centrális, és a leglazább de centrális állapotokat.

Volt szakigazgatásában szakszerűen tagolt. Irányította egy ember, és egy srófra gondolkodó testület. A bürokráciát többször lecserélték, ki- és átképezték. Lett, a közigazgatásnak szakmai szervező központja, sokat tettek azért, hogy a kor szakmai színvonalának megfelelő technika a rendelkezésére álljon.

A közigazgatás, pedig **szolgált**:

Összeírt zsidót, németet, kulákat, gróft és ellenforradalmárnak nevezett forradalmárt. Egyeseket kitelepített, másokat betelepített. Elvett és osztott földeket, lakásokat, javakat, és nem csak a felesleget, de, ha kellett a

kevéske minden napi kenyeret. Agitált és szervezett, majd bontott termelőszövetkezeteket. De épített, fejlesztett településeket. Gondoskodott arról, aki rászorult. Védett anyát, gyermeket, öreget, és beteget. Biztosította a rendet, a település tisztaságát, óvta a környezetet: tájat, vizet, növényt és állatot. Szervezte a közlekedést, a hulladékgyűjtést és az energiaellátást. Összességében, hatékonyan.

Tessék mondani, kit illet mindezért a vád, vagy a dicsőség?

Nehéz kérdés, de egy bizonyos a közigazgatás soha sem volt öncél, sem racionálisan, sem irracionálisan. A közigazgatásnak célt csak a mindenkori politika adhat. Az érdekérvényesítés, a közigazgatást eszköznek használó – a történelemben megméretett – kollektív emberi vágyak, melyek megnyilvánulnak a közigazgatás által.

Ezeknek, vagyis az éppen, aktuális közös dolgainknak megfelelően alakult a közigazgatás állománya, szervezete, működése. Így alakította az itt élők képviselőiben eljáró mindenkori politikai elit. Én, úgy gondolom, hogy a közigazgatás mindenkori állapota, hű tükörkép közös dolgainkról, ha néha nehéz is szembesülni vele.

Ezért a Professzor úr által remélt, napi munkájában politikátlanított közigazgatás, úgy tűnik, nem valósítható meg.

Hiszen politika és közigazgatás egymás létének alapjai. A közigazgatás mindenkori feladata az, hogy racionálisan és professzionálisan, erre alkalmas személyi állománnyal, szervezettel és eljárással, költségtakarékosan és hatékonyan, képes legyen, az elit céljait megvalósítani.

Az 1990-es rendszerváltás egyik zászlós hajója az önkormányzati alapon szervezett közigazgatás volt. Az önkormányzatiság születését nagy remények kísérték. Ma már 16 éves. Fejlődését sok aggodalom kísérte.

Az első gondtalan öt évét leszámítva, magyar közigazgatás legalább 10 éve állandó reformálás alatt áll.

Fejlesztésére, szinte minden kormányváltás alkalmával ambiciózus célok fogalmazódnak meg.

A célokat követik a megvalósításhoz szükséges kormányhatározatok. Ezek, kiemelt helyen foglalkoznak a közigazgatással, amelyről mindig megállapítást nyer, hogy adott állapotában alkalmatlan a feladatellátásra. Az állomány valamilyen szempontból még képzetlen, a vezetők megbízhatatlanok. Strukturálisan elaprózott, felül vízfejű, középen hasas, alul egy százlábú apró talpaira emlékeztet. Működése, eljárása lassú, bonyolult és átláthatatlan. Az Ország fejlődése – sok tekintetben miatta - araszolva halad. Ráadásul sokat fogyaszt, túl nagy terhet ró az államháztartásra.

Ilyen állapotok mellett, nincs idő a folyamatos korrekcióra, hanem csak a strukturális reform vezethet eredményre.

Az eredmények a célokhoz képest mindig szerényebbek. Pedig nincs híja a politikai elszánásnak. Az ügy érdekében felsorakozott már, a magyar közigazgatási- és más tudományág színe-java, kötetnyi tanulmány készült és

került terjesztésre, forrást is biztosított a kormány, de változás helyett csak korrekcióra került sor.

Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy legalább egy dolog rendre elmarad az, amit Mártonffy Károly a sikeres reformok alaptételének tartott:

„Korszerű reformoknak csakis a tényleges állapot hű megismerése szolgálhat alapul. Ezért a közigazgatásunk ügyeit és eljáró szerveit feltüntető munkálat után el kellett készíteni a magyar közigazgatás atlaszát is.” A mai reform folyamatokat illetően mindez csak azt jelentheti, hogy nem nélkülözhető a közigazgatás tényadatokon alapuló adottságainak az áttekintése, majd a hiba felderítése, s erre megoldás keresése. Könnyen előfordulhat ugyanis, hogy a problémák nem a bürokrácia apparátusában, szervezetében és működésében, hanem másban vannak. A közigazgatás ugyanis több, mint bürokrácia, lévén erős kapcsolata a politikával, gazdasággal, külső belső társadalmi környezettel. Ezeknek a lépéseknek a kihagyásával könnyen kerülhet a reform logikai típusalkotási hibába, nem ott akar javítani, ahol a probléma keletkezik, olyan megoldással kísérletezik, amely nem lehetséges. Bármelyik eset azzal a veszéllyel fenyeget, hogy már nem a gondok megoldása fontos, hanem maga probléma.

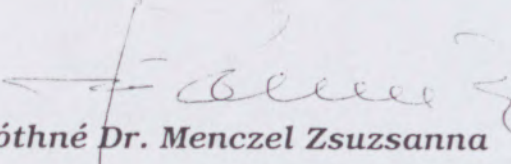
Fontosnak tartom kiemelni a tényadatok alkalmazását is, mert ezeknek meghatározó szerepe lehet az apparátus meggyőzésében, amelynek közreműködése nélkül nem lehet sikert elérni. Mártonffy Károly arra is figyelmeztetett, hogy a munkára kellő időt kell szánni. Ahogy ő mondja: „Az egymást követő gyakori megrázkódtatás után a közigazgatási ágaknak, az egyéneknek, az új tantételeknek időre van szüksége, hogy az emberek gondolkodásába és szokásaiba hatolhassanak.”

Kedves Professzor úr!

A Magyar Köztársaság legújabb Kormánya ma – talán éppen ezekben az órákban – alakul. Úgy tudjuk, jelentős közigazgatási reformra készül. Professzor úr a tér és idő nélküli világból már látja közös ügyeink közös jövőjét.

Tata, 2006 06 09.

Tisztelettel:

Tóthné Dr. Menczel Zsuzsanna

Komárom- Esztergom megye
Közigazgatási Hivatalvezetője